

מדיניות רשות הטבע והגנים לרכיבה באופניים בשמורות טבע וגנים לאומיים 2009

בכתיבה השתתפו:

יריב מליחי, שמוליק שפירא, יהושע שקדי, הלל זוסמן ויובל פלד

מבוא

- בשנים האחרונות חל גידול משמעותי במספר רוכבי האופניים
- הגידול בארץ תואם, אך מאחר, את המגמה בעולם.
- המדיניות הרשמית הקיימת היום ברשות, רכיבה רק על דרכי רכב, אינה עומדת במבחן המציאות ואינה תואמת את צרכי הרוכבים.
- תוצאה של המדיניות הקיימת – רוכבי אופניים רוכבים בכל שטחי שמורות הטבע ללא הכוונה ואכיפה.
- קהל הרוכבים הוא בדר"כ קהל אוהב טבע, מבין, אכפתי ושומר חוק. קהל אותו רוצה הרשות לצידה.
- קיים אחוז קטן של רוכבי אקסטרים שלהם לא ניתן פיתרון ברכיבה בתחומי שמורות וגנים.

כתוצאה מהמדיניות הקיימת של הרשות

- חלק מרוכבי האופניים פועלים בקרב חברי כנסת ומקבלי החלטות לחייב את הרשות לאפשר כניסה חופשית לכל שמורות הטבע.
- קיימים ניסיונות להעביר חקיקה שתאפר רכיבה בכל מקום.
- מופצות אמנות כנגד הרשות הן באתרי אינטרנט.
- קיימים ניסיונות לעצור הכרזות של שמורות טבע וגנים לאומיים.
- הרוכבים מחוסר ידיעה ובעקבות המדיניות הלא ברורה רוכבים בכל מקום.

הנחות יסוד למדיניות

- **מדיניות מאפשרת** - רשות הטבע והגנים מעוניינת לקרב אליה את קהל רוכבי האופניים והמדיניות שתקבע תהייה "מדיניות מאפשרת".
- **איזון** - הרשות תאפשר רכיבת אופניים על גבי שבילים ולא רק דרכי רכב, במגבלות של שמירת האיזון בין הפגיעה בערכים עליה היא מופקדת והשרות לקהל הרוכבים וקהלים אחרים.
- **בטיחות** - הרשות תיקח בחשבון את מרכיבי הבטיחות הקשורים לרכיבה.
- **שקיפות** - פעילות הרשות בתחום האופניים תעשה בשקיפות ותוך שיתוף פעולה עם קהילת הרוכבים.
- **הסברה** - הרשות תתאים פעולות הסברה, חינוך ושילוט עבור קהילת הרוכבים.
- **אכיפה** - הרשות תאכוף את החוק בהתאם למדיניות שתתגבש

עקרונות המדיניות

1. לאפשר רכיבת אופניים במקומות בהם אין חשש לפגיעה בטבע, בנוף ובמורשת.
2. לאפשר רכיבה במקומות בהם אין חשש לבריחות הרוכב עצמו, ע"י חסימת שבילים מסוכנים יצירת מעקפים והגדרת דרגת הקושי של השביל.
3. לאפשר רכיבה במקומות בהם החשש לבריחות של משתמשים אחרים הוא קטן.

עקרונות המדיניות

(המשך)

- רכיבה על אופניים אפשרית על כל דרך רכב.
- יותר לרכב על שביל הולכי רגל קיים במקרים בהם אין פגיעה בטבע והשביל אושר ע"פ הנוהל.
- ניתן ליזום הקמת שביל.
- לא תותר: כריתת עצים, רכיבה בקרקעות "רכות" לס, כורכר, וחוסמאס. (באישור אקולוג המחוז).
- לא תותר רכיבה אתגרית (extreme/down hill)
- לא תותר הקמת מתקני קפיצה וכד'.

אמצעים למימוש המדיניות

- **אמנה** – תוכן אמנה בין הרשות ("מנהלי שטח") ובין הרוכבים המגדיר כללי רכיבה גם בתחומי גנים ושמורות
- **הסדרה ותחזוקת שבילים** – יוסדרו ויתוחזקו שבילי רכיבה בהתאם למדיניות ובעזרת קבוצות רוכבים (יוסרו מקפצות ותשתית אתגרית אחרת)
- **ביטוח** – להמליץ לרוכבים לבטח את עצמם ולמזער את אחריות הרשות, להרחיב ביטוח הרשות.
- **שילוט ואמצעים** – יותקן שילוט הסבר והנחייה וכן אמצעים משלימים לצרכי הרוכבים תוך שימוש בתשתית קיימת
- **מידע וערוץ תקשורת** – ישודרגו ערוצי התקשורת שבין הרשות לרוכבים
- **רפרנט** – במטה ובכל מחוז/מרחב יוגדרו "בעלי מקצוע" אשר יוכשרו ויהיו רפרנטים לתחום בהיבטים השונים (פיזי, הסברה, אכיפה ועוד)
- **אופניים ככלי עבודה** – יעשה מאמץ לשלב אופניים בקרב עובדי הרשות

פרוצדורה לאישור רכיבה על שבילים בשמורות וגנים

1. אישור אקולוג/נוף/מורשת – אחריות: אקולוג המחוז
2. אישור בטיחות הרוכב – אחריות: איגוד האופניים/איש מקצוע ברשות
3. אישור בטיחות משתמשים אחרים – אחריות: אגף ביטחון ובטיחות
4. חתימה על היתר לביצוע עבודה בשמורת טבע.

נוהל אישור

נספח מס' 1

הטיפול בבקשה לאישור רכיבת אופני הרים בשביל המצוי בתחומי גן לאומי או שמורת טבע יעשה על פי

הנספח המצורף:

1. מגיש הבקשה -
2. האם שביל קיים או בניה וסימון שביל חדש -
3. תיאור הכולל מטרה/סוג הרכיבה, קהל היעד, אורך המסלול -
4. רקע כללי: נקודת התחלה וסיום, מקום, אורך המסלול, תיאור מילולי של המסלול, בעיות
5. סיכום והתרשמות – האם יש לאשר את הבקשה?
6. הנחיות לתכנון וביצוע כולל "פיצוי סביבתי" - האם יש צורך למחוק או לשקם תוואי קיים אחר?
7. האם יש צורך לשתול או לשקם צמחיה.
8. משמעות הסדרה ותחזוקה שוטפת לאורך השנה. (אחזקה של המסלול – היקף תחזוקה נדרש ומי מתחזק.
9. האם יש צורך בחתימה על הסכם/חוזה מול היזם/עמותה?
10. האם יש צורך בשילוט?
11. פרסום השביל כשביל מאושר לרכיבה באתרים וכד.
12. אישור – אקולוג המחוז.
13. אישורי בטיחות:
 - a. ממונה הבטיחות ברשות או הרפרנט המחוזי (באשר למשתמשים האחרים).
 - b. איגוד האופניים (באשר לבטיחות הרכב).

דוגמא לטופס

תאור	נושא
	שם המסלול
	באיזה שטחים השביל עובר שמורה/גל לאומי, יער, חקלאי או אחר נקי התחלה ונקי סיום
	סוג הקרקע
	שיפוע ממוצע/מקסימלי/צידי
	מצאי צומח/בע"ח/עתיקות ורגישות אחרת
	סוגי משתמשים
	השתלבות נופית
	עבודות הנדרשות לשיפור התוואי
	מפגעים במרחב
	האם יש חשש לתירוצ השביל עקב ריבוי רוכבים
	אפשרות לסימני גלגלים שחורים ע"ג סלעים
	ערכים מוספים (נץ זית עתיק, בארץ..)
	סיכונים בטיחותיים לאורך השביל נא לציין ניצ ע"ג מפה וצילום
	אטרקטיביות לרוכבים
	האם עובר בשטחי אש
	האם יש פיצולים אותם יש לחסום
	האם יש צורך בשילוט?
	האם ניתן לשלב משתמשים
	שילוב משתמשים – כמה הולכי רגל משתמשים בשביל